ARRESE TA BEITIA

OTXANDIO'KO OLERKARI OSPETSUAREN BERTSOAK BARRIRO ARGITARATUTA

Lendik be ez ditugu Arrese'ren bertsuak ixil-sokoan egonak.

Bere lenengo bertso-sailla 1900'an agertu zan: *Ama euskeriaren liburu kantaria* eritxon. Urte bi geroago, 1902'an, *Asti-orduetako bertsozko lanak*: ta andik urte mordo bat geroago, 1933'an, *Olerkiak* JAUNGOIKO-ZALE bazkunak argitaldu zituan. Bai ta bazkuna onek argitara emon eban beste *Bertso-sorta* txiki bat be, olerkariaren omenez Otxandio'n (1930'garren urtean) egin ziran jaietan zabaltzeko.

Gaur, ostera, iru liburu oneitako bertsuak eta bestetxoren batzuk geiago, emen dituzu sail mardul baten batuta. Ba-dira oindiño banakaren batzuk emen sartu ez doguzanak, baiña oso gitxi.

Gaiñera, bederatzi zatitan banaturik daukazuz bizkaitar seme argi onen bertso-lanak. Ona emen:

1.—*Kanta errikoiak.*—Ederrenak nunbait, askoren ustez. Biotz muiñetik urtenak bai beintzat. Eta geienak bere lantegian, santu ta irudigintzan eragoiola neurtu ebazan.

II.—*Lirika kantuak.* — Esku artean ezik, biotzean bai. Arrese'k baerabillen, bere ezkongei deitu geikeon otskin edo liratxoa. Ta onen ariai atzez ikuturik egiñak ditu neurtitz mazalak, txori antzean egalariak. Niretzat onetxek onenak be. Biotza negarti dogu geienez: Arrese'k negar egian; ez gero gaurko pilosopu Sartre, Heidegger, Zubiri, Unamuno ta beste askok lez negar larria: ez, etzan Arrese'na il-miñak emoten dauan negar ikarakorra, etsi goi-arnasduna baiño. Ikusi *Agur, Ume, Anjela, Illeta* ta antzekoak.

III.—*Gora kantuak.*—Egoki yaku beti gizaseme gurenak jasotea. Orrelaxe egin eban Horati'k bere oda bikaiñak idaztean: orrelaxe beste askok. Aren lorratzez ibillirik, euskaldun umantak aipatu ebazan gure kantariak be.

IV. — *Amodiozkoak*. — Oneik be eztira kaskar, nun ixukun egiñak baiño. Ta guztiak, emen batera jarrita. Badira onelako saillak beste [illegible] ikusiko dira be: Lope de Vega, Quevedo, Shakespeare...

V. — *Eliz kantak*. — Arrese olerkari ugaria dogu, ta erromantikoen bidetik ibillia. Ta beti, aurretikoen neurri ta kera erabilli arren, iñoizka olerkari arroiz antzera be jokatzen dau; ezate baterako, biotzez maite ebazanak eta elizjiñoko gauzak guratzean, zortzi beriso nausiko ahapaldiak, erderaz *octava real* deritxona erabilli eban.

VI. — *Alegiak*. — Ipuin antzeko oneik antziñakoak dira nunbait. Kristo'ren jaiotza baiño bost gizaldi lenago bizi izan zan Esopo'k egin ei ebazan lenengoak; gero Fedro erromatarren artean, La Fontaine Prantzian, Samaniego ta Iriarte espaiñarrak izen aundikoak ditugu. Arrese'k be idatzi zituan, ta ez gitxi; baiña ez iñorengandik artuta gero, saill onetan askok egiten daben antzera. Bizkaitar onek, geienak beintzat, berebereak ditu azal ta mamin.

VII. — *Ipuiñak*. — Bere burutik ateratakoak. Errian bazan trakets edo griña txarduna bat, naiz [illegible] emakume, santugilleak [illegible] duko eban bertso-algarka. [illegible] ugaria dau onetan be; [illegible] biribil antzera, biñako [illegible] duak atontzen daus.

VIII. — *Irakurgaiak*. — Gai [illegible] diña dabe oneik; batzuk [illegible] rato, beste batzuk ele zar [illegible] alkar ikusta, askorik aldeko ta [illegible] Orraittiño, atsegiñez irakurtzeko [illegible] nak, bai batzuk bai besteak.

IX. — *Erderatik euskeratuak*. — [illegible] rrilla, Herrera, Quintana ta Vall[illegible] na ez dira errexenak euskerara [illegible] tzeko; Arrese'k, alan be, [illegible] dagiz olerkari espaiñar orrein [illegible] epikoak euskeraz jazten, eta [illegible] gez gaizki jantzita. Izkuntza [illegible] joskera ta gaiñerantzekoak [illegible] bardiñak; baiña naikoa [illegible] ratzen ditu erdeldunak. Iñoiz [illegible] ahapaldi batzuk, egilleak baiño [illegible] keratzalleak egokiago taiutzen dau[illegible]

* * *

Liburuak 688 orrialde ditu ta [illegible] pezetan saltzen da.

Aita ONAINDIA